

צ"פ פגמרא בשבועות (ואזי כמה מרות) נתן לפרין שניות, מדבר שקר תרחק, אוסרת כל סיפור או מצע - ולפעמים גם שתיקה - כשפגמו פ"א לרמות - לפיכך לתוכי אפ שאינה תואמת את פאמת ופזיך. בנגע דמי שומר לחבירו שמוציא עשות איזי דבר - פאס חייב לעמוד בדיבורו - מניין סוגיות ברוח אחרת -

1' ב"מ נ"ד ע"א במשנה, כל המטעלים קונן... בדיבור'

משיב מנוח קנן המטעלים אבד כסף אינו קונה - ובכל זאת פחזר בו מקניית או מכירת מטעלים אחרים שנתן או קבל כסף קלועו חז"ל ב"מ שפ"א - הפפ"מ מ"א שברק'

2' ע"מ ע"א, רב כפנא יתבו עליה... אין בהן משום מחוסרי אונתה, ורש"י

רב כפנא קבל כסף תמורת כמות מסוימת של פשתן ואלה מחיר פפשתן אחרי שקבל פמעות ולפני שסיפק את פפשתן - פסק לו רב שקבלת פמעות מחיבת אותו בפשתן בשוי פמעות כפי מחיר פפשתן פיום - ואם יחזיר לו את פפסו יפ"ה ב"מ שפ"א (רבי יוחנן חולק על רב ופלכפ כרבי יוחנן), וזה פפסוים לספק את כל פכמות דא מחייב אותו פיות ופ"ה בדיבור בלבד - ופ"מ: פבי"א פמחלוקת רב ורבי יוחנן בענין, שלפ" רבי יוחנן חייב אדם לקיים לדאחריים את מה שמוציא לפס גם אם דא עשו מצע קנן על פדברים - ואם אינו מקיים את דיבורו נקרא בפי חז"ל מחוסר אונתה.

3' ע"מ, מיתבי רבי יוסי ברבי יודנה אומר... ואחד בלבי, ורש"י

פ"מ פבי"א פרא"ה דברבי רבי יוחנן מדרשת רבי יוסי בר"י, פן זיך - ממנתה משנא ש"ש אפילו פסוק פמחייב לקיים את דיבורו, ופ"מ דחתה את פרא"ה - שפאיסור שם פוא ב"מ שלא פתכוון לקיים את דיבורו בשעה שומר.

4' ע"מ, מני אומר רבי יוחנן פכי... בדלדא נטלו שני מנינה

לפי מסקנת פ"מ גם לפי רבי יוחנן דא שייך מחוסר אונתה אלכא איפה שפיו לפס לדאחריים לסמוך על דיבור - כגון במתנה מוצעת - אבד פאומר לחבירו שפוא צומד לעשות בשבילו איזי דבר פכרוך פפוזיאנות גדולות או אמאי רב אין לו לחבירו לסמוך על דבריו ומחילא מותר לו לחזור בו.

וא"כ לכאורה - לפי רבי יוחנן חייב אדם לקיים את דבריו כלפי פזולת כל שפ"ה לו לחבירו לסמוך עליו ומקורו מפן זיך, ואילו רב מפ"ש את פן זיך לכוננה בשעת פאיירה - פאסור לו מוצר שיצע איזי דבר כשאין בכוננה לקיים את דיבורו.

5' ר"י פ"ק פזבה (כ"ע ע"א), איתמר דברים... בדעת אמורה'

פרי"ף פסק גם כרבי יוחנן (שפרי במחלוקת רבי יוחנן ורב פלכפ כ"י יוחנן) שפחזר בו ממתנה מוצעת פרי פוא מחוסר אונתה, וגם כדחייב פ"מ בדבר רבי יוסי בר"י לפי רב שאסור לדבר אחד בפ"ה ואחד בלבד מפן זיך!

6' ר"א ע"מ ע"י י"ב... למצות'

פרא"ה פסביר שפרי"ף סובר שדוקא ב"א של פ"מ פבינו שמקורו של רבי יוחנן פוא מפן זיך, אבד לפי פמסקנא - שגם לפי רבי יוחנן מחוסר אונתה פוא דוקא במתנה מוצעת - פרי שאין פאיסור מחמת זיך דבר דיבור אלכא מפני שאין לדכזב את מי שסומך עליך - ואין לייחס את פאיסור לפן זיך - ומחילא גם רבי יוחנן פ"ש את פן זיך כאיסור אחד בפ"ה ואחד בלבד.

וא"כ י"כ שלפ" פרי"ף פאומר שיצע איזי דבר וכבר בשעה שומר כן דא פ"ה בדעתו לקיים את דיבורו עובר על פן זיך, אבד אם בדעתו פיה לקיימו מותר לו לפתח - אלכא אם סמכו עליו אחרי פזיך - פ"ה שפיתת מתנה מוצעת.

רש"י ופרא"ה ואזי ראשונים למדיים את מסקנת פ"מ אחרת -

7' רש"י כתובות פ"ו ע"א ד"ה פריצת בעל חוב, ולעיון פש"ס ע"א אי"ר ש

רש"י פ"ש כגון שפמטו לפלם חוב פ"א מלות פן זיך, וכנראה פקש פ"ר ע"א אי"ר שלמסקנא פן זיך בא דאסור אחד בפ"ה ואחד בלבד אבד אין פחיוב לקיים דבריו כלום פ"ה זיך - אלכא שרש"י פבין שלפ" רבי יוחנן נשאר פן זיך פמקור לדין מחוסר אונתה - פחיוב לקיים את דיבורו.

8' שביעית פ"ק י' משנה ט' ופירוש המשניות לפרא"ה אבד כל המקיים

גם בפרא"ה כגון מפ"ש שפחיוב לקיים את דיבורו פוא מפן זיך.

ובאמת, יש מקום גדול למור שרש"י ופרא"ה סוברים שלפ" רבי יוחנן פאיסור לדבר אחד בפ"ה ואחד בלבד כלום ב"מ מדבר שקר תרחק - שפמדבר פיום על מה שיצע מחר אינו מדבר כנביא ומי יודע מה יודי יום - אלכא שמביא את כוננתו נכון לשעה זו - וכאילו אומר, כעת אני מתכוון לעשות כ"ה וכך למחר - ולכן אם פתחתי אין כגון עב"ר על מדבר שקר תרחק - אבד מאידך אם דא פתכוון לקיים את דברו בשעה שומר פרי שיקר (וא"כ אם בסוף קיימו)

9' ספר פחינק מ"ה ת"ז, וכן בכל... תרחק'

לפי פחינק מדבר שקר מחייב גם קיום כל דבר שומר שיצ"ה!

10' סוכה מ"ו ע"ב, וא"ר זירא דא דמיא... דבר שקר'

פמבטיח לקן שיצע דבר חייב לקיימו כדי שלכא יבא פקן לחשוב שומר שלק.

ופנה, דעזע ראינען שלפי רש"י מסקנת פגמ' פיא שפנקור דזש שפנעא ונתן בדברים חייב דקיים דיבורו פוא
מפן ז'דק' ויאלו דפי פרי"ף פוא דין אחר לגמרי. בתוס' מניין חידוש בהגדרתה של פאיסור-

"תוס כתובות ד' ק"ב ע"א ד"ה אוליבא דבן ננס, ואוד דשמעין ל'פ דרבי יוחנן... דגמר ומקני"

מפורש בתוס' שפאיסור לחזור בו מדבריו שחידש רבי יוחנן פוא עני של משה קני

¹² 'גיטין ד' ע"א משנה, המלוה מצות... וגמ' ... במכרי כפונה'

ישאלו הרע"ט דתת תרומותיו ומעשרותיו לכפן מסויים יכוד להלוות כסף דאיתו הפכפן ולעכב את מעשרותיו
בהוצאון פחוב. וי"א ד' נתינת מעשרות- מפני שפכפן כבר זכב במעשרות בשעת הפירוש שפרי כל מעשרותיו
נתונות לכפן פפוא.

¹³ 'תוס' ב"ב קכ"ט ע"ב ד"ה פכא במכרי כפונה, ... כמחזק'

פתוס' פסבירו שדין, מכירי כפונה' עבד מנה שאם רע"ט פוא דתת את תרומותו דאיתו כפן מנעא מתפרש
כפבסחה גס דל פתתיד. ופיות ובין ככ אין פישאלו יכוד לעכב את פתרומה א"ל שפרי פוא מן כפנים
וכל מה יש לו פישאלו בתרומה פיא פזכות דבחור לו כפן-זכב נקרא, אבות פנאפ' אין זכב אלדא מתנה
מוצת- וא"כ פוי כאילו פבטיח דכפן דתת לו מתנה מוצת ופאיסור לו לחזור בו- ומחילא פוי כאילו כבר
זכב פכפן בתרומה.

¹⁴ 'קוב"ל שצורים דב"ב סי' שצ"ד, ... אול"ט הכפן'

ר' אלחנן פסביר שלפי פתוס' פבסחה בפד מפורש משה קני אלדא יש לו זכות חזרה וכל שלדא חזר בו
כבר קני' לו משעת פפבסחה וכמו שבב"מ מפורש בדברי רבי יוחנן שפ"י יכוד להפריש תרומת מעשר
מפמאשר שפבטיח לו פישאלו ולדא נקרא אינע ברשותו. (פתוס' פזכירו שכל זכב פוא במתנה מוצת דוקא-
אבל במתנה מרובה פיות אין דסמוך דל דיבורו אין כאן מעשה קנין) וא"כ- פצען של מחוסר אמתנה במתנה
מוצת פוא או משום, פן ז'דק' או מפני שפוא מעשה קנין אין רוח חכמים נחיס מפחזר בו.

דמנדן שפנעא ונתן בדברים פאיסור לו לחזור בו פחוזר נקרא מחוסר אמתנה. ישנה מחלוקת ראשונים אם שני
פז'דקים חייבים דמצוד דיבורם גס אם נשתנה מחירה של פסחורה- ומקור פדברים פוא משי"ת רבי שמעון
פקני כסף דמטעמיהם-

¹⁵ 'ב"מ ד' נ"ד ע"א במשנה, כד המטעמיהם...'

שי"ת רבי שמעון פיא משעת קונת במטעמיהם בנעצ דלוקח- שאינע יכוד לחזור בו- אב"ד דל דעני פמוכר.
שמו של ר"ש מפורש בגמ' מפני שמדאורייתא משעת קונת גס במטעמיהם- ולכן אין דלוקח יכוד לחזור בו.
אבל בנעצ דחזרת פמוכר ישנה תקנה מיוחדת- מפני שבדרכ כלל חפ"י פנקע בכסף דלדא פזכרנה נחילא
במחשע של פמוכר דז שיבא דלוקח דאסוף אותו ובינתיים יש לחשוש שלדא ישמור פמוכר את חפ"י פמוכר
כראוי- ולכן תקנע שתפא פברירה בידי לחזור בו אם יעלם פמחיר ומחילא ישמרנה פ"ט.

¹⁶ 'שם ע"ד ע"ב בגמ', אימור דאמר רבי שמעון... בתרי תרעי דא אמר' ורש"י... נ"א שפרא'

פגמ' חידוש שבמקרה וקנע חפ"י ע"א דקב"ל דאחר זמן ובינתיים ירד פמחיר מודה רבי שמעון שעל דעת כן
דל קנע דלוקח ויכוד לחזור בו (אבל בכל זכב נקב"מ שפרא.)

¹⁷ 'בבב"מ דפרק רביעי (בר"ף כ"ט ע"ב) ד"ה פסק פרי"ף, ... ואין עליו דין מחוסר אמתנה'

שי"ת בבב"מ פיא שכסם שלפי רבי שמעון אין משעת קונת בתרי תרעי ככ פדין בנעצ דמחוסר אמתנה. (לפי
מה שראינען באחרונים שפ. אין רוח חכמים נחין פיאנע' במחוסר אמתנה עבד מנה שעלם פדיבור כבר עושפ
קני אלדא יש לו זכות חזרה ולדא נחא דל לחכמים בנילו"ט אותה זכות- לכאורה אם לר' שמעון אין משעת
קונת בתרי תרעי אז גס דיבור אינע קנע ומחילא אינע מחוסר אמתנה.)

¹⁸ 'כרמב"ן שם במלחמות ד"ה ואוד פסק פרי"ף, ... רבינע שלמה ז"ע'

פכרמב"ן אצן שזכב שלפי ר"ש אין פמשעת קונת בתרי תרעי פוא במשעם פיוס ע"א דקב"ל דאחר זמן אבל
במשעם ע"א דקב"ל מיד ובינתיים ירד פמחיר דפי ר"ש קנע מפ"ת ואין דלוקח יכוד לחזור- ומחילא גס
בנעא ונתן דיבור פחוזר נקרא מחוסר אמתנה.

¹⁹ 'רא"ש פרק הזבב סי' י"ד, ודברים בלדא מצות...'

פרא"ש פסק כו פבבב"מ

ראינען בתחלת פסולת את פמאשפ ברב כפנא ופכיתנא שפתיקרו שרב פתיר לו לחזור בו ממה שלדא שי"מ
עליו. ואח"כ פביאו את פמחלוקת בין רב ורב יוחנן אם דברים יש בפס משום מחוסרי אמתנה-

²⁰ 'רש"י ב"מ נ"ט ע"א ד"ה שלדא ידבר אחד בפד, ותוס' שם ד"ה מודה רבי יוחנן

מרה"ש משע שלפי רב דל אסר פן ז'דק לחזור בו משום שינע' בשער- ומנע שלפי רבי יוחנן אסור. ופתוס'
שפירשו שיקר פוי כמו מתנה מוצת ע"כ סוברים שאסור לחזור מפני פיקר. (דכאורה אין פכוונע בתוס'
שמדובר בפפרש קצן במחיר- אלדא שיקרא וזולדא מחד נקרא מתנה מוצת פיות ובשעפ שפסכים או
בשעפ שקב"ל ככ פ"י פמחיר.)

21 עו"ע חו"מ סי' ר"ד ס"ז, רמ"א סוף סעיף י"א, וסו"ע ס"ק י"ב

פשו"ע סתם מנע שובר כנו פרמב"ן, ופרמ"א כתב וכן נראה עיקר על ש"ת פרמב"ן. אבל מנעו את פרמ"ע פ"א כנו בצפ"ר

אז ענין מניין בזה ובראשונים בלעז ע"ק דבורה-

22 מנע פסחים ל' סוף ע"ב, פאונ... ונ'... כזב'

אס"ר בידי ב"ד שפובטח לו שישחררו אותו בליד פסח אפ"ר לסמוך על הפבטחא ולשחוט עליו קרבן פסח פרט' - וצ"ל דלחשש שיחזרו בהם מפבטחא וצ"ל פסח דשריפה. מפ"י שיפודים מקי"מים את פבטחתיפס.

23 ע"ר תשובה ע"ר ש"י סי' קפ"ב וקפ"ג... כי נתון יתן לו

כנראה סובר רבינו יונה ששארית ישראל ע"ק כשאוחר בלשון פבטחא דוקא.

במראה מניין דרעא אזי יותר גבוהה באומנות-

24 נכות ד' כ"ד ע"א, ודובר אמת... ספרא ורש"י

רב ספרא ק"מ גמ את פסכתו בלע

25 מפרש"א נכות כ"ג ע"ב ד"ה דובר אמת

לפי המרדכי, חומרת רב ספרא פ"א לפתנפ"ג גמ בדברי חולין כו"ל פס קדשים כנו שפ"י מחמירים לאכילת את פחולין על ספרת פקודש, ומחמ"א פ"ו חוששים ע"ק"מ את מחשבותיפס כמ"ס מחשבה בפקדש קנפ.

כל הממלמלים קונין זה את זה
כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות
אינו יכול לחזור בו *נתן לו מעות ולא משך
הימנו פירות יכול לחזור בו *אבל אמרו מי
שפרע מאנשי דור המבול ומדוד הפלגה הוא
עתיד להפרע ממי שאינו עומד ברבור

כל הממלמלין קונין זה את זה
בין בחורף חליפין שהחליף אלו באלו
כיון שמשך האחד קנה חזירו את של
בין בחורף דמים בכמה נתן לי את
שלך בקדוק זה חוזר וחומר לו בכמה
תקלי שלך בקדוק ונתרעו ומשך האחד
נתקיימו הדברים והאי כל לאחויי אפי'
כ"ס מלא מעות בכ"ס מלא מעות כדריש לקיש בגמרא*

2 רב

כתנא יהבו ליה זווי אביתנא לסוף אייק
ביתנא אתא לקמיה דרב אמר ליה במאי
דנקיטת זווי הב להו ואידך דברים נינהו ודברים אין בהן משום מחוסרי
אמנה דאיתמר דברים רב אמר אין בהן משום מחוסרי אמנה *ורבי יוחנן
אמר *בייש בהם משום מחוסרי אמנה

כמ"א דנקיטת

זווי הב להו. ואי לא תקבלת מי שפרע: ואידך. המוטר: דברים
ניסו. בלא מעות

3

מיתבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר מה
תלמד לומר *הין צדק והלא הין בכלל איפה היה אלא לומר לך *שיהא
הן שלך צדק ולא שלך צדק אמר אביי הווא *שלא ידבר אחר בפה
ואחר בלב

הין בכלל איפה.

שההין י"ב לוגין ואיפה שלשה סאין
שהן ע"ב לוגין: אלא שיסה סן שלך
כו'. כלומר כשאתה מדבר הן או
לאו קיים דבריך והאדק אוחס: שלא
ידבר אחד כפס כו'. בשעה שהוא
אומר הדבור לא יהא בדעתו לשטח
אבל אם נשתנה השער לאחר זמן
והוא חוזר בו לפי שינוי השער אין
כאן חסרון אמנה:

4 ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נותן לך יכול לחזור בו יכול פשיטא אלא 'מותר לחזור בו אמר רב פפא וזמורה רבי יוחנן 'במתנה מעומת דסמכא דעתיהו הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן *ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום ארד אי אמרת בשלמא לא מצי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל טבלים הבא במאי עסקין כגון שנמלו ממנו וחור והפקדו אצלו אי הכי אימא סיפא נתנו לבן לוי אחד אין לו עליו אלא תרעומת ואי סלקא דעתך כגון שנמלו ממנו וחור והפקדו אצלו אמאי אין לו עליו אלא תרעומת כיון דמשכיה ממנא אית ליה גביה אלא לאו שמע מינה בדלא נמלו שמע מינה

פי' אמר רבי יוחנן: ספי . דיש דברים משום חסרון אמנה : יכול לחזור בו . וקפאי לן יכול פשיטא דהא לא משך ואין כח צב"ד לכופו : אלא . והאי על כרחך מותר לחזור בו קאמר ואשמעין דאפילו חסרון אמנה ליכא : מודס ר' יוחנן בפסגה מוטפת . שאין מותר לחזור משום דסמכא דעתיה דמקבל אריבוריה וכי אמר מותר לחזור בו במתנה מרובה קאמר דלא סמכא דעתיה דמקבל דלקיימיה לדיבוריה : לבן לוי . כל לוי קרוי בן לוי : כור מעשר יש לך בידי . שטישרתי מפירושי ואחזקתי לך : תרומה מעשר . שהלוי מפרש מעשר לכהן מעשר מן המעשר : משום הכי רשאי . שיש לו לסמוך על מה שכתוב (פסיה ג) שארית ישראל לא ימשו עולה ולא ידברו כזב ולא יתנועו ללוי אחד והא מתנה מוטפת היא שאין לישראל במעשר זה אלא טובת הגאה שהיא בידו מחזיקה לתת לכל בן לוי שירצה : אין לו עליו . אין לו לבן לוי ראשון על ישראל זה : אלא פרטוס . שהבטיחו בתחלת נכונה : אלא ש"מ בדלא נטלו . ויש דברים משום חסרון אמנה :

6 יב יד סס ע"א איתמר דברים רב אמר אין בן משום מחסרי אמנה ור' יוחנן אמר יש בן משום מחסרי אמנה . ואף ר' יוחנן לא אמר אלא במתנה מעומת דמתנה דעמיה של המקבל שיקיים דבריו ומחסי אמנותו אם יחזור בו . אבל מתנה מרובה לא סמכה דעמיה דמקבל אלא היה בעיניו כמפליגו דברים . והלכתא כר' יוחנן . תיבא ר' יוסי צ"ר יוסה אומר מה ת"ל הן דקא והלא הן בכלל איהא אלא שיהא הן שלך דקא ולא שלך דקא . וסי' אב"י שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב . תמיה לי מה הולך רב אלפס כהן הך פירושו דאב"י דלכאורה משמע דאליבא דרב האריך לפרש כן . דלר' יוחנן איתא ברייתא כהנאש לאשמעין דברים יש בן משום מחסרי אמנה וירצה דסבר רב אלפס ז"ל דנבי דפריך מהך ברייתא לרב ומשמע' לר' יוחנן דשמעין מיהא דברים יש בן משום מחסרי אמנה . לבתר דמפליג לר' יוחנן בין מתנה מרובה למעומת מסתבר דלא שמיע ליה לר' יוחנן מקרא . אלא שיקר קרא אהא לאחד בפה ואחד בלב . דאי שמיע ליה לר' יוחנן מקרא לא מסתבר לחלק בין מתנה מרובה למעומת .

5 'איתמר דברים רב אמר אין בהם משום מחסרי אמנה ורבי יוחנן אמר יש בהם משום מחסרי אמנה ואף רבי יוחנן לא אמר אלא במתנה מעומת משום דסמכא דעתיה אבל במתנה מרובה דלא סמכא דעתיה לא והלכתא כר' יוחנן (א) תניא ר' יוסי ברכי יהודה אומר מה ת"ל ודוין דקא והלא הוין בכלל איהא אלא שיהא הן שלך דקא ולא שלך דקא ופירשה אב"י שלא ידבר אהא בפה ואהת בלב

7 פריעם כפ"ס מלוס . מלוס עליו לפרוט חובו ולאמת דבריו דכתיב הן דקא שיהא הן שלך דקא וילאו שלך דקא (בבא מיעט דף מ"ט) :

גלין השיש רש"י ד"ס פריעם כפ"ס מ"ט וילאו שלך דקא כ"מ ד"ס פ"א וי"ט ומ"ק :

אבל כל המקיים דברו ויחייב עליו להיות משאו ומתנו בלאשנה ולא יחזור בו ואף על פי שאין שם משיכה רוח חכמים נוחה הימנו ואמרו ע"ה (ב"מ פ"ד דף מט) אופת דקא והן דקא הן שלך יהיה דקא ר"ל כשהגיד דבר השלימוהו לטוב : סליק מסכת שביעית

8 מן המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה ממנו והלואה מן הגר שנתגירו בניו עמו לא יחזיר לבניו ואם החזיר רוח חכמים נוחה ממנו כל הממלמלין נקנין במשיכה יוכל המקיים את דברו רוח חכמים נוחה ממנו :

9 וכן בכל מה שידור האדם לקרבן או לבדק הבית או לצדקה או לבית הכנסת וכיוצא בהן עובר עליהן משום לא יחל. אבל בענינים אחרים, כגון הנודר לחברו דבר, או האומר דבר פלוני אעשה או לא אעשה שלא בלשון נדר ואיסור וקונמות, אף על פי שהוא מכוער ולא יעשו כן רק פחותי הנפש בבני אדם, אינו עובר בלא יחל אלא בענין שכתבנו. ואמנם על הכל נאמר בתורה [שמות כ"ג, ד'], מדבר שקר תרחק.

10 וא"ר

זירא לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה משום דאתי לאגמוריה שיקרא *שנא' למדו לשונם דבר שקר

11 ועוד דשמעין ליה לרבי יוחנן בזהב (ב"מ דף טז ע"ב). הטתן מחנה מועטת לחבירו קנה אע"פ שלא

הגיע לידו דגמל ומקני

12 : מתני'

המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי או העשיר העני "בתו צריך ליטול רשות מן היורשים אם הלוחן בפני ב"ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשים: גמ' ואף על גב דלא אתו לידיה אמר רב 'במכרי כהונה ולויה

מתני' ליום מפריש

פליסן פולקן: המלה הזה כשפריש תרומתו ומכר התרומה יעבד הדמים לעלמו בפרעון החוב זה בשביל הכהן וכן המעשר ראשון בשביל לוי ומעשר עני בשביל עני והמעשרות יעבד ויחל אלא שמפריש מעשר מן המעשר לכהן שהן מותרין לזרים מכיון שאין כחן גזל מחטות שכבר נתן דמיהם לכהן זה ובשעת ההלוואה פסק להם דמים: ליעול רשום מן סוירשין: מפני שאין חוב זה מטיל עליהן לפרוע יסול מהם רשות אם רולים שיתקבל חובו בשבילם יעבדם ממעשרות ענמו: אינו צריך ליעול רשום: דיש כח לב"ד להטיל חוב זה על כל הכהונה והלויה לפי שתקתם הוא שימלא מעות להלוואה: גמ' ואפ"ג דלא אתו לידים: בתמיה אע"פ שאינו טהגן לכהן ויחזירם לו קבני מתני' דפריש עליהן וכיון דלא מצו לידיה מאן זכי ליה להאי כהן כך תרומה שיקבלנה זה בחובו והיאך ילא יד נחונה: כמכרי כסופים - כמו איש מוחל מכרו (מ"ב יג) שהם מכריזין ואוהביו דאינו רגיל לתת תרומות ומעשרות אלא לכהן זה הלכך כיון דמלתא דפשיטא היא דלידיה יתיב להו אסחי להו שאר כהני דעתייהו והוה כמאן דמטו לידיהו דהני:

13 הבא במכרי כהונה

(ולויה) עסקין - בכל דוכחא עביד מכרי כהונה מוחזק בפרק כל הגט (גיטין דף ל) המלוה מעות את הכהן והלוי והיינו טעמא שזיה מחנה מועטת ואבור לחזור בו ואפי' בדברי' בעלמא ואע"פ שאם רלה יכול לחזור בו מכל תקום כל כמה דלא הדך הוי כמחזק

¹⁴ **שעד** בתוס' כתבו דמכירי כהונה הוי כמו מתנה מועטת דאסור לחזור בו ומ"מ מהניא חזרתו ולכאורה משמע, שמכירי כהונה לא זכו עדיין עד שתבא לידם, וכן הבין בקצה"ח סי' רע"ח אבל באמת א"א לפרש כן, דהא במלוה מעות את הכהן, גיטין ל', מבואר דבמכירי כהונה יכול למכור חלקו, ואי גימא דלא זכה עד שתבא לידו, איך ימכור דבר שאינו שלו, וכן בסוגיין מבואר, דמוריש את בניו, ואם המוריש לא זכה בהן איך יוריש לבניו, ובקצה"ח כתב דגם בגשבע לתת לחבירו, כיון דאסור לחזור בו, יכול המקבל להורישו, ודברי תימה הן, דכיון דשבועה אינה עושה קנין, איך יוריש דבר שלא זכה בו מעולם, ובתוס' כתובות ק"ב כתבו דיש דברים שאינן צריכין קנין, דכיון דגמר ומקני א"צ מעשה קנין, והביאו ראיה, ממתנה מועטת, ב"מ מ"ט, והיינו מדיכול לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר, אלמא דקני, והוא תמיה לכאורה, דהא מבואר שם דיכול לחזור בו, ואי גימא דקנה, אמאי יכול לחזור, וצ"ל, כמו שמצינו — קי"ג — קנין עד אימת יכול לחזור בו, והוא דוקא בקנין סודר, והטעם, כיון שלא הוציא עדיין הדבר מרשותו, קיים להו לרבנן שכונתו היתה שיכול לחזור, הי"ג במכירי כהונה, אף דגמר ומקני לאלתר, מ"מ דעתו להקנותו רק בתנאי אם לא יחזור בו עד שיבא ליד הכהן, ואם לא חזר בו, קנה הכהן למפרע, ומשו"ה מיכירי מחוזק אצל הכהן,

¹⁵ כל הממלטלים קוננין זה את זה כיצד משך הימנו פירות ולא נתן לו מעות אינו יכול לחזור בו *נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו *אבל אמרו מי שפרע מאנשי חוד המבול ומרוד הפלגה הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד ברבירו *רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו יודו על העליונה :

יכול לחזור בו - זה חזק - כל שסכמף בידו כו' - פליג ארבעין דאמר נתן לו משות יטל לחזור בו אפילו טקח וחתף ר"ש גמירא מוכר שהכל בידו הוא דיכול לחזור בו אבל טקח אף יכול לחזור בו ובגמ' מפרש טעמיה :

¹⁶ **אימור דאמר רבי שמעון בחד תרעא בתרי תרעי מי אמר**

אימור דאמר ר' שמעון - דלוקח לא מלי הדך ביה : **בחד פרטא** - כגון שלא נשתנה השער או הפוסק ע"מ לקבל מיד וגשתהה ונכחך כך נשתנה השער וכי פסק לאו אדעתא דתרעא זילא פסק : **בפרי פרטי** - כי מתניתין : **מי אמר** - מודה הוא דחזור ואין עליו אלא מי שפרע

¹⁷ **המאור הגדול**

פסק הרי"ף ז"ל כו' יוחנן דאמר דברים יש בהם מוסרי אמנה ולי נראה ה"ם בחד תרעא אבל בתרי תרעי לית בהו משום מוסרי אמנה פירי דרעה אבעית לר"ש שהן קנות ללוקח שרעא אבי יכול לחזור בו יבטרי תרעי לא קני אלא קאי באבל אמרו בדאמרינן באיורו נשך דאי לא תימא רבי אם כן מי שפרע לר"ש בלוקח לית ליה וכו' אף אנו יש לנו לומר כן ברין מוסרי אמנה דבתרי תרעי ק"ש ליה איסורא ואין עליו דין מוסרי אמנה

¹⁸

ועוד פסק הרי"ף ז"ל כו' יוחנן דאמר דברים יש בהם משום מוסרי אמנה (וי נראה ה"ם בחד תרעא כו' : **אמר** כמות נראה מדכיון שא"א סוכר דתרי תרעי שאלתו בגמרא נספק ליחזו נשך מיתוש שרעא ספקת לו הוא נלמד וא"י תהי עליו אם תפסיק שו ענות נמורה כיון שהמטות קונית לר"ש כיון תורה ולא הוון רבנן מדי ללוקח דליכרז ביה מלי איכא בין תרי תרעי לת תרעא כגמרו ודאי מסיב קונית נ"ח וסגיא דהיה מלי א"א (מפרש כלל נה"י דקאמרינן אל רבנן בין פסק בין לא פסק שקיל כדשתתא דתפסיב דלית תרעא זילא ותיש תרי תרעי לשום כוניה דשתתתא וקס"ד דלא מקבל פליה מי שפרע וחס תרי תרעי בתרעא השער נלמד לישום לא תשתתת מי שפרע לרבנן ותיש קס"ד דרכינא למימד דמקבל אלא ה"א שותת ה"א ותיש תרי תרעי כגון דתיש זוי על מנת לקבל לארי זמן ולא לקבל עכשיו כיון ששתיה א"א ליתן עכשיו ותרעא עמיד דתשתיה דתיקיה אהרעא זילא כגמרי שא"א ישתיה כשער כאלו זמן אלא יקבל א"א כשער כאלו ומפני כך מהרים משתיו וה"ש טעל עכשיו אלא נלמד זמן וכבר תפסיק כשיתו רכישו אמת ז"ל

19 ודברים

בלא משנה אין רוח חכמים טחה הימנו (ט) [ב] כר' יוחנן דאמר יש בהן משום מחוסרי אמנה. וכתב א' בעל המאמר ז"ל במדול הרעל אבל בתרי הרעי לית בהו משום מחוסרי אמנה. מדי דהוה אמשה לר"ש שהן קטנה ללוקח שהוא אין יוכל לחזור ובהרי הרעי יוכל לחזור אלא קאי בבלל אמרו חכמים כדלמור במרק חיזוה נשך (דף ע"ג) [ג] ורואה לדבר מהאזא דקושין בני רב הוה בר אבין זבון אמתא וכו' אמר להו פריעי אין כאן נאכא אין כאן. ולי סלקא דעתך יש בדברים משום מחוסרי אמנה אפי' בתרי הרעי הכי מורה להו ר' אמי לכתולה למיהוד צו. אטו דברים ומשטן מי גרע מדברים לחודייהו. אלא לא ש"מ כדלמורן:

מודה רבי יוחנן במתנה מועטת. ויוקר נמי הו' כמו מתנה מועטת:

20 ש"מ

ידבר אמר כפס כו'. בשעה שהא' אומר הדבור לא יחא בדעתו לשטות אבל אס' נשתנה השער לאחר זמן והוא תוזר צו לפי שיעי' השער אין כאן חסרון אמנה:

21 **זי הנושא ונותן בדברים בלבד ה"ז יב ראוי לו (ו) לעמוד [י] ברבורו אע"פ שלא לקח מהדמים כלום ולא רשם ולא הניח משכון וכל החזור בו בין לוקח בין מוכר אע"פ שאינו חייב לקבל מי שפרע ה"ז ממחוסרי אמנה יג ואין רוח חכמים נוחה הימנו:**

ן: הגה יח [טו] אפי' טנדברים בלא מעות יכול לחזור בו וא"ל לקבל עליו מי שפרע מ"מ ראוי לאדם לעמוד כדיבורו אפי' טלע עשה שום קצין רק דברים בעלמא וכל הסוזר בו בין לוקח בין מוכר אין רוח חכמים נוחה הימנו [יז] והני מיילי כמד חרעי אבל בתרי חרעי אין זה ממחוסרי אמנה ז וכל האומר לתת לחבירו מתנה מועטת ולא כתנה לו הרי זה ממחוסרי אמנה (הכל בטור) ופי' לקמן סי' רמ"ט [יח] וי"א דאפילו בתרי חרעי אסור לחזור ואס' חזר בו יש בו משום מחוסרי אמנה (כ"י פ' הזהב ק והמגיד פ"ו דמכירה ר ונ"י בשם מוס' ור' ירוסם כ"ס ח"ד) (ה) (י) וקונטרס [טז] עיקר:

יב ראוי לו

לעמוד כדיבורו דרז"ל אמרו מ"ש הין דרק טיהא הן שלך דקד ואפי' נתייקר השער ס"ל להרמב"ם והמחבר דלא יחזור בו מ"ה כתבו סתמא אבל הר"מ"ם והטור ס"ל דאס' חוזר בו המוכר משום יוקרא והלוקח משום זולא לית לן בה ע"ש ובר"מ:

22 **מתני' האנו**

"והמפקח את הגל וכן ימי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורים והחולה והזקן שהן יכולין לאכול כוית שוחטין עליהן על כולם אין שוחטין עליהן בפני עצמן שמא יביאו את הפסח לידי פסול לפיכך אם אירע בהן פסול פטורין מלעשות פסח שני חוץ מן המפקח בגל שהוא ממא מתחלתו: גמ' אמר רבה בר הונא א"ר יוחנן ילא שנו אלא בית האסורין דעכו"ם אבל בית האסורין דישראל שוחטין בפני עצמו כיון דאבטחניהו מפיק ליה דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוב

23 קבב החלק השמישי, האומר לחבריו כי יטיב עמו ויתן לו ממתן, ועודנו מדבר עמו, עם קבבו ישיח שלא לתת. ונאמר (תהלים לד יד) נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה, ופרשו רבותינו זכרונם לברכה (ב"מ מט א) שלא ידבר אהד בפה ואחד בלב. ועוד אמרו (ב"מ ירושלמי פ"ד ה"ב) דברים יש בהם משום מחסרי-אמנה אם יחזור מדבריו, ובקבב שיהא אומר בפה וגומר בדעת.

קבב החלק השמישי, המבטיח את חברו להיטיב עמו וישקר דבריו וישים לאל מלתו. כי אחרי אשר אמר להיטיב עמו בקשון הבטחה ובטח בו לב חברו, אין לו לחלל הבטחתו, כי זה דרך שקר, והוא כאדם עבר ברית, שנאמר (צפניה ג יג) שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפייהם קשון תרמית. וכן האומר לתת לחברו מתנה מעטת אף-על-פי שלא הזכיר קשון הבטחה, אמרו רבותינו כי יש בו משום מחסרי-אמנה, כי לב חברו סומך עָדו ובטח בו, אחרי שהמתנה מעטת.

²⁴ *דובר אמת

בלבבו כגון רב ספרא

רב ספרא. בשאלות דרכ אחא" (שאינחא לו) והכי הוה שובדא דרב ספרא היה לו חפץ אחד למטר ובא ארס אחד לפניו בשעה שהיה קורא ק"ש ואמר לו תן לי סחפן בכך וכך דמים ולא ענה מפני שהיה קורא ק"ש כסבור זה שלא היה רוצה ליטע בדמים הללו והוסיף אמר תנה לי בכך יותר לאחר שסיים ק"ש אמר לו טול סחפן בדמים שאמרת בראשונה שבאותן דמים היה דעתי ליחס לך :

²⁵ ואמרו דובר אמת זה רב ספרא. כתב המרדכי פרק קמח דקידושין דהיינו למעליותא דאף להדיוט היה מקיים מחשבתו כדון הקדש דקנה במחשבה כדכתיב כל נדיב לב והוא מתואר שהקדיש דבורו כאלו הם לשמים ועשה החול קודש וכענין זה אכלו החקידים חוליהן על טהרת הקדש והיא המחכמה שלמה שכל דיבורו ומאכלו יהיה קדש